

El bosc de **Gresolet**

EL BOSC DE GRESOLET ESTÀ inclòs en una de les subconques del riu Salda dins d'una vall orientada d'est a oest i batejada amb el mateix nom. Aquesta vall està limitada al nord per la Muralla de les Balmes que pertany al Cadí, al sud-oest pel vessant nord del Pedraforca i al sud-est per l'extrem occidental de la serra de Gisclareny. El bosc es distribueix en un rang d'altitud que va, aproximadament, des dels 1.000 m al fons de la vall fins passats els 2.000 a les cotes més altes. Aquesta zona és de transició climàtica i està caracteritzada per un clima continental amb influència mediterrània, fet que aporta pluges i suavitzo les temperatures.

El bosc de Gresolet va ser protagonista d'una de les primeres campanyes conservacionistes que van tenir lloc a Catalunya. Això passava en els anys 1920 i 1921. Més re-

centment, el 6 de maig de 1.982, juntament amb el massís del Pedraforca, va ser catalogat com a Paratge Natural d'Interès Nacional pel Parlament de Catalunya. El 15 de juliol de 1.983 es va crear el Parc Natural del Cadí-Moixeró i el bosc de Gresolet i el Pedraforca hi van quedar inclosos.

Malgrat la seva fama, deguda principalment als seus boscos de pi roig i faig, hi ha un gran desconeixement de la diversitat biològica d'aquest indret.

LA VEGETACIÓ

El bosc de Gresolet és un mosaic de comunitats vegetals que estan distribuïdes irregularment com a resultat de l'acció de diferents factors ambientals –com poden ser la humitat, l'exposició, l'altitud o el tipus de sòl– i dinàmics –com poden ser

l'explotació per part de l'home o els processos geomorfològics, (pendents pronunciats, pedregars inestables, erosió)–.

La vegetació potencial, aquella que hi hauria d'haver en el cas de no haver-se produït cap alteració, seria de caràcter eurosiberià. Això seria un reflex de les condicions climàtiques fresques i humides que regnen a la vall. També s'hi trobaria vegetació submediterrània, ja que macroclimàticament aquesta zona es troba a la regió mediterrània. Hi trobariem rouredes de roure martinenc (*Quercus humilis*) amb boix (*Buxus sempervirens*), fagedes i boscos de ribera formats per freixes i salzes al llarg de torrents i llocs molt humits.

La vegetació que hi podem trobar, però, mostra diferències respecte a la potencial, degudes, principalment, a l'acció antròpica. La roure-

Vista aèria de la vall de Gresolet i de les muntanyes que la limiten. JORDI GARCIA

a

b

c

d

Algunes de les plantes que podem trobar a Gresolet:
 a) falguera comuna (*Polypodium vulgare*);
 b) orquídia (*Neottia nidus-avis*);
 c) boix grèvol;
 d) orella d'ós (*Ramonda myconi*).

JOSEP MARMÍ

da ocupa petites extensions a les parts més inferiors de la vall, essent substituïda majoritàriament per matollars de boix i per pi roig (*Pinus sylvestris*). La fageda hi és present de forma significativa entre els 1200 i 1600 m, però es veu substituïda en alguns punts per pinedes amb sotabosc ric en espècies típiques de les fagedes. El bosc de ribera està molt fragmentat, en alguns punts quasi-bé no es pot reconèixer mentre que en altres ha desaparegut completament.

La roureda

El roure martinenc forma boscos mixtos amb el faig (*Fagus sylvatica*) en els punts on hi ha una major sequedat relativa. Aquesta comunitat presenta un estrat arbori poc desenvolupat, un d'arbustiu alt dominat pel boix i un d'herbaci bastant po-

bre. A més a més de les espècies citades anteriorment, també hi podem trobar, entre les llenyoses, l'auró blanc (*Acer campestre*), que és freqüent a la part baixa de la vall, la blada (*Acer opalus*), que no és exclusiva d'aquesta comunitat i que està més o menys repartida per tota la vall, la moixera (*Sorbus aria*) o l'avellaner (*Corylus avellana*).

La fageda

La fageda de Gresolet es troba al límit de l'àrea de distribució d'aquest tipus de bosc a Catalunya. Aquest fet és interessant des del punt de vista científic i conservacionista ja que les àrees marginals solen estar més afectades per les perturbacions ambientals.

Les condicions microclimàtiques de la vall –bastant humida i fresca– han afavorit la presència d'aquest ti-

pus de bosc. No es tracta d'una fageda uniforme ja que presenta variacions en la seva composició d'espècies.

A grans trets hi podem distingir dos tipus de fageda. Una d'elles està formada per un estrat arbori dens, un estrat arbustiu d'alçada mitjana dominat pel boix i un estrat herbaci dens i divers. Cal destacar-hi la presència d'espècies típiques de les fagedes humides d'Europa Central però que són poc comuns a la nostra comarca, com *Galium odoratum* i *Lathyrus laevigatus*. L'altre tipus de fageda està format per un estrat arbori poc diversificat dominat per faig amb sotabosc de boix i un estrat herbaci ric en espècies diferents. La primera la podem trobar a les fondalades, obagues i depressions humides amb sòls ben formats, mentre que la segona –la predominant a la vall– la trobem a sortints del terreny i llocs menys humits

amb sòls no tan evolucionats. Simplificant-ho, podríem distingir entre una fageda humida més aviat típica i una altra que s'ha hagut "d'adaptar" a unes condicions més extremes, de menys humitat.

El faig amb la seva escorça característica gris i llisa dona nom a aquest tipus de bosc. Es tracta d'un arbre que té preferència pels llocs ombrívols i humits els quals abunden a les obagues de les muntanyes. El faig està acompanyat per espècies diferents en funció del tipus de fageda on ens trobem. En els llocs més humits i ombrívols trobem falgueres, com per exemple l'*Athyrium filix-femina*, l'orquídia *Neottia nidus-avis*, o el popular boix grèvol (*Ilex aquifolium*). D'altra banda, a la fageda més seca trobem la campaneta (*Campanula persicifolia*) i altres plantes que no necessiten molta humitat per viure.

L'avetosa

L'avet (*Abies alba*) el trobem per sobre dels 1.400 m en zones fredes i poc assolellades, a vegades dins de boscos de faig i de pins. L'avetosa de Gresolet forma clapes més o menys importants i segurament és la més ben conservada de la comarca.

Les pinedes

A la vall de Gresolet podem distingir dos tipus de pineda: la de pi roig i la de pi negre (*Pinus mugo ssp. uncinata*).

La pineda de pi roig, la podem trobar barrejada amb la fageda a les zones més favorables i amb la roureda de roure martinenc en els llocs més secs. Hi trobem un estrat arbore més o menys obert de força alçada format principalment per pi roig. L'estrat arbustiu, molt divers i de gran cobertura, està format per exemplars joves de faig, moixera de guilla (*Sorbus aucuparia*), blada o moixera i arbustos com el boix, el xuclamel (*Lonicera xylosteum*), el tortellatge (*Viburnum lantana*) o el ginebre (*Juniperus communis*). L'estrat herbaci presenta una gran riquesa florística gràcies a l'heterogeneïtat de microcondicions que presenta la pineda.

La pineda de pi negre es fa freqüent a partir dels 1.600 m als vessants septentrionals. El pi negre és arbre que a casa nostra creix a més altitud i és molt resistent al fred i a les nevades.

Els arbres de ribera

El freixe (*Fraxinus excelsior*) i la sarga (*Salix elaeagnos*) els trobem a les parts baixes de la vall, en llocs molt humits prop de rierols. Són alguns dels pocs testimonis que queden del bosc de ribera, el qual està molt degradat. Aquestes espècies no arriben a formar boscos a Gresolet.

LA FAUNA

La diversitat animal a la vall de Gresolet és força desconeguda. És per això que parlarem principalment de les espècies de vertebrats més característiques.

Els peixos

Cal referir-se principalment a la truita comuna (*Salmo trutta fario*), que la podem trobar a la riera de Gresolet. També coneguda com a truita del país, està catalogada com a vulnerable a tota la Comunitat Europea segons el *Libro rojo de los vertebrados de España (LRVE)*. La truita comuna està adaptada a aigües fredes que es localitzen riu amunt. Aquest fet ha provocat un fort aïllament de les diferents poblacions al llarg de la seva àrea de distribució hi ha donat com a resultat una marcada diferenciació genètica entre elles. Això és important, ja que per cada població que desaparegui es perdran un seguit de característiques genètiques que poden ser importants per a la supervivència de l'espècie en el futur.

Els amfibis i els rèptils

Entre els amfibis cal destacar el tritó pirinenc (*Euproctus asper*). Aquest animal el podem trobar a la riera de Gresolet i en torrents d'aigües molt netes i fredes. Es tracta d'un endemisme dels Pirineus. Una espècie endèmica és aquella que tan sols habita en una zona concreta i enlloc més del món. Alguns dels altres amfibis que podem trobar a la vall són la

El tritó pirinenc i el pigot negre són dues de les espècies interessants que podem trobar a Gresolet.

J. RIBERA / P. AYMERICH

salamandra comuna (*Salamandra salamandra*) i el grupal comú (*Bufo bufo*).

Entre els rèptils hi podem trobar entre d'altres la serp verda i groga (*Coluber viridiflavus*), que a Catalunya tan sols es troba als Pirineus, l'escurçó (*Vipera aspis*), amb el qual s'ha d'anar amb compte però que només ataca si és molestat, i diferents espècies de sargantanes i llargandaixos.

Els ocells

És el grup de vertebrats més divers. Hi podem trobar espècies menudes com les mallerenges (*Parus*), que hi són força abundants i són fàcils d'identificar, o el pinsà (*Fringilla coelebs*). N'hi ha d'altres de mitjanes, com el tudó (*Columba palumbus*), que és una espècie de colom salvatge; el gaig (*Garrulus glandarius*), que està emparentat amb el corb i que és molt fàcil d'identificar a partir dels seus crits; o els pigots, que fan forats als arbres per fer el seu niu. El pigot negre (*Dryocopus martius*) és una espècie interessant i força escassa que podem trobar a

l'obaga de Gresolet. Una altra espècie que cal citar per la seva importància i escassetat és el gall fer (*Tetrao urogallus*). El gall fer està classificat com a espècie vulnerable a Espanya segons el LRVE.

Els cingles que envolten la vall són llocs on s'observen ocells com el corb (*Corvus corax*) i diverses espècies de rapinyaires com l'aguila daurada (*Aquila chrysaetos*) o el xoriguer (*Falco tinnunculus*).

Els mamífers

La majoria d'espècies d'aquest grup són difícils d'observar directament a causa principalment dels seus hàbits nocturns. Però podem adonar-nos de la seva presència a partir dels seus rastres, com poden ser les petjades o els excrements. Els mamífers que ens poden ser més fàcils de veure són l'isard (*Rupicapra pyrenaica*) a les parts més elevades de la vall i l'esquirol comú (*Sciurus vulgaris*). Entre les espècies de petit tamany es poden citar els rosegadors com el ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*). Possiblement el liró gris (*Glis glis*) i el liró comú (*Elyomys quercinus*)

també habiten en aquests boscos. El gat fer (*Felis sylvestris*), el teixó (*Meles meles*), la fagina (*Martes foina*), la marta (*Martes martes*), la geneta (*Genetta genetta*) i la guineu (*Vulpes vulpes*) són alguns exemples de carnívors que podem trobar a la vall.

Per finalitzar

El bosc de la vall de Gresolet és un cas excepcional a la nostra comarca. Però, malauradament, a nivell de diversitat biològica ens és força desconegut. Hi ha força informació sobre els seus vertebrats i plantes superiors, però dels invertebrats i de les plantes inferiors se'n coneix ben poca cosa. Encara no s'ha fet cap estudi complet a la zona. Si hi hagués la possibilitat d'aprofundir més en el seu estudi segurament ens emportaríem alguna sorpresa. Aquest pot ser un dels motius pels quals val la pena que en fem un ús racional i una explotació compatible amb la seva conservació. L'altre, que les futures generacions puguin gaudir com ho hem fet nosaltres d'aquest paratge tan singular dins la nostra comarca.

Bibliografia

- SEBASTIA, M.T., *Observaciones sobre la estructura y la ecología de los hayedos del valle de Gresolet (Alt Berguedà)*, tesi de Llicenciatura inèdita, Universitat de Barcelona, 1983.
- SEBASTIA, M.T., "Estructura y sintaxonomía de los hayedos del valle de Gresolet", *Folia Botanica Miscelanea*, 9, 1993, pp.115-125.
- AYMERICH, P., "El medi natural", *Saldes*, Amalgama edicions, 1998
- GARCIA-MARIN; PLA, C., "Origins and relationships of native populations of *Salmo trutta* (brown trout) in Spain". *Heredity* 77 (1996), 313 - 323 .
- BLANCO, J.C.; GONZALEZ, J.L., *Libro rojo de los vertebrados de España*, ICONA, 1992

Agraïments:

Pere Aymerich i Boixader

Josep Marmi Plana

Biòleg

AJUNTAMENT DE SALDES

Plaça Pedraforca, s/n

E-mail: saldes@diba.es

Tel. 93 825 80 05 - 08697 SALDES